

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

Допущено до захисту
Завідувач кафедри _____
(підпис)

Янковий О. Г.

“ ____ ” _____ 20 ____ року

Дипломна робота
МАГІСТРА

з теми «Ризики підприємницької діяльності: оцінка і розробка програми заходів щодо їх мінімізації» (на прикладі підприємства ПАТ «Одескабель»).

Виконала: студентка 6 курсу, групи 4 спеціальності
8.0305040 «Економіка підприємства»
Єрмоленко Л. Г.

Керівник: д.е.н., професор
Сталінська О. В.

Рецензент: нач. бюро планування і
собівартості ПАТ «Одескабель»
Пономарчук О. В.

ОДЕСА - 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Сутність та види ризиків підприємницької діяльності	6
1.2. Методичні підходи щодо проведення оцінки рівня ризику	14
1.3. Дослідження заходів спрямованих на зниження ризиків	25
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ РИЗИКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПАТ «Одескабель»	34
2.1. Загальна характеристика кабельної галузі промисловості	34
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності ПАТ «Одескабель»	45
2.3. Оцінка рівня ризику діяльності на ПАТ «Одескабель»	57
Висновки до розділу 2	64
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗНИЖЕННЯ РИЗИКУ НА ПАТ «Одескабель»	66
3.1. Розробка системи оцінки рівня ризику на ПАТ «Одескабель»	66
3.2. Моделювання заходів зниження ризику діяльності ПАТ «Одескабель»	74
Висновки до розділу 3	87
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВОКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Ризики є невід’ємною складовою підприємницької діяльності. У зв’язку з нестабільною політичною та економічною ситуацією в країні посилюється значення питання ефективного розвитку промислових підприємств, функціонування яких відбувається в умовах невизначеності, що спричиняє виникнення різних видів ризиків. Пошук ефективних підходів до оцінки та реагування на ризики став одним із найважливіших напрямків розвитку сучасних промислових підприємств. Керівництву необхідно виявляти основні чинники виникнення ризиків, особливості їх впливу на діяльність підприємства та внутрішні механізми їх нейтралізації. Повністю уникнути ризиків неможливо, але необхідно враховувати те, що всі види ризиків взаємопов’язані та їх рівень постійно змінюється під впливом динамічного оточення. Тому для успішного функціонування підприємства в умовах невизначеності у ринковій економіці необхідно правильно оцінювати ступінь ризику та вміти його підтримувати на бажаному рівні. Розробка заходів щодо зниження ризику дозволить попередити виникнення значних втрат та звести негативний вплив ризиків на діяльність підприємства до мінімуму.

Дослідженнями у сфері ризику займалися у своїх роботах відомі українські науковці такі як М. Д. Балджи, Г. І. Великоіваненко, Л. І. Донець, В. В. Вітлінський, І. М. Сараєва, М. В. Чорна, російські автори А. Г. Бадалова, А. А. Лобанов, В. А. Москвін, А. С. Шапкін та зарубіжні вчені Р. Вінс, Е. Холмс.

Проте, серед існуючих напрацювань недостатньо розкритий механізм вибору найбільш ефективних заходів зі зниження ризиків для конкретних підприємств та потребує подальшої розробки алгоритм впровадження цих заходів.

Метою магістерської роботи є наукове обґрунтування теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій щодо ризиків підприємницької діяльності.

В роботі були поставлені та вирішені наступні *задачі*:

проведено теоретичний аналіз поняття «ризик», методів оцінювання ризику та заходів щодо зниження ризику;

надана характеристика діяльності підприємства, проведений аналіз галузі його функціонування, оцінено фінансово-економічний стан підприємства;

проведено оцінку існуючих ризиків діяльності підприємства;

розроблено заходи щодо зниження ризиків на підприємстві, оцінено їх економічну ефективність, з використанням інструментів економіко-математичного моделювання.

Об'єктом дослідження є ризики підприємницької діяльності ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних і прикладних положень щодо зниження ризиків підприємницької діяльності.

Серед *методів* дослідження, які були використані у дипломній роботі є загальнонаукові – методи порівняння, узагальнення, аналізу, синтезу та спеціальнонаукові – математичні методи, статистичні методи, методи моделювання та прогнозування. Зокрема, використовувалися метод експертного опитування, метод ранжування, методи регресійного аналізу і порівняльний метод оцінки ефективності.

Найбільш вагомими результатами дослідження, які характеризуються науковою новизною полягають у розробці основних напрямів удосконалення системи оцінювання ризику на підприємстві, зокрема обґрунтованні впровадження бюро ризиків, використання у якості інструментів оцінювання ризику матриць оцінки зовнішніх і внутрішніх ризиків та проведенні порівняльного аналізу ефективності методів страхування та самострахування.

Інформаційною базою дослідження виступали статистична та фінансова звітність підприємства, нормативно-правові та законодавчі акти України, періодичні видання, аналітична інформація, науково-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів

Практичне впровадження розроблених заходів зі зниження ризиків на підприємстві, у вигляді бюро з ризиків та їх майбутні напрацювання, дасть можливість підприємству вчасно реагувати на зміни та пристосовуватися до успішного функціонування у мінливих умовах економічного середовища.

Дипломна робота *складається* зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменування) та 9 додатків. Загальний обсяг дипломної роботи становить 98 сторінок комп'ютерного тексту містить 38 таблиць та 32 рисунки.

У першому розділі було розглянуто особливості виникнення ризиків в умовах невизначеності зовнішнього середовища, методичні підходи щодо проведення якісної та кількісної оцінки ризиків та заходи спрямовані на зниження ризиків з оцінкою їх ефективності.

У другому розділі було надано характеристику підприємства, проведено аналіз галузі роботи підприємства та основних фінансово-економічних показників підприємства, досліджено ймовірність банкрутства підприємства, та оцінено рівень ризиків за допомогою опитування персоналу підприємства.

У третьому розділі було розроблено систему заходів спрямованих на зниження ризиків діяльності підприємства, серед яких запропоновано впровадження системи оцінки рівня ризику на підприємстві, обрані інструменти для проведення оцінки у вигляді матриць зовнішніх та внутрішніх ризиків, розглянуто два основні заходи щодо зниження ризику на підприємстві та проведено порівняльну оцінку їх економічної ефективності.

ВИСНОВКИ

Здатність підприємства реагувати на постійно зростаючу невизначеність та ризик є невід'ємною складовою його виживання і подальшого розвитку, особливо в умовах нестабільності українського середовища господарювання. Для запобігання втрат в процесі прийняття рішень постала необхідність у розробці механізму, який дозволив би врахувати ризикову складову. Ним виступають методи оцінки ризику та можливі способи його мінімізації.

Розглядаючи поняття «ризик», було проаналізовано якісні та кількісні методи його оцінки, визначені їх переваги і недоліки та особливості застосування. Крім того, виявлені універсальні способи зниження ризику, проаналізовані їх переваги, недоліки та умови застосування, проведена оцінка ефективності способів зниження ризику.

У другому розділі було проведено аналіз стану кабельно-провідникової галузі та ефективності діяльності підприємства і проведена оцінка ризиків діяльності підприємства за допомогою моделей визначення ймовірності банкрутства та експертного опитування персоналу підприємства.

Аналіз економічного та фінансового стану дозволив оцінити внутрішній стан підприємства. Проаналізувавши економічний стан ПАТ «Одескабель», можна виділити наступні проблеми: значне скорочення персоналу за останні 3 роки, знос та несвоєчасне оновлення обладнання, зростання частки матеріальних витрат та падіння матеріаловіддачі.

Серед позитивних моментів можна підкреслити: зростання продуктивності праці, перевищення темпу росту продуктивності праці над темпом росту заробітної плати, нарощування обсягів виробництва і продажу, ефективність використання основних засобів, скорочення витрат на одну гривню товарної продукції.

Оцінка вірогідності банкрутства підприємства показала, що майже за всіма моделями підприємство знаходиться у несприятливому стані фінансової кризи, але ситуація у останньому аналізованому періоді покращується.

Для більш детального аналізу ризиків було проведено анкетування серед членів персоналу підприємства. Серед його результатів необхідно виділити ранжування факторів ризику для підприємства та можливих заходів з його зниження.

Анкетування показало загальну готовність та підтримку персоналом підприємства проведення постійного моніторингу стану ризиків та розробку і реалізацію заходів, щодо його реалізації. Більшість опитуваних висловили думку про необхідність створення відділу, який буде займатися моніторингом, оцінкою і розробкою заходів, які дозволять знизити існуючий рівень ризику на підприємстві.

У третьому розділі було розроблено та впроваджено систему оцінки ризиків на підприємстві. З цією метою було розроблено алгоритм оцінки ризиків на підприємстві, вибрано стратегію управління ризиками, запропоновано впровадити в організаційну структуру бюро ризиків, розроблено права, обов'язки та відповідальність працівників бюро ризиків, встановлено посадові оклади працівникам бюро, розраховано річні витрати на утримання бюро ризиків.

Крім того, в якості інструмента оцінки ризику було розроблено і запропоновано використовувати матриці оцінки внутрішніх і зовнішніх ризиків, які у подальшому можна деталізувати і вдосконалити.

В якості заходів зниження ризику було обрано страхування та резервування, проведено порівняльну оцінку їх економічної ефективності використання з використанням вартості чистих активів на кінець періоду.

Як показали розрахунки, страхування буде більш ефективним заходом зниження ризику. Було коротко проаналізовано страховий ринок України і виявлено основні компанії, з найвищим рейтингом, які надають послуги страхування бізнесу. Також було проаналізовано асортимент їх послуг і виявлено, що компанії «PZU Україна» та «Інго Україна» мають ширший перелік послуг і є доцільнішими для заключення договору, остаточний вибір можна буде зробити на основі порівняння запропонованих умов контракту.

Для визначення загального впливу ризиків на підприємство була використана регресійна модель, у якій результативною змінною виступає чистий прибуток підприємства, як збірний показник впливу множини факторів, у тому числі ризику, на підприємство.

Зазначена регресійна модель була побудована шляхом покрокового регресійного аналізу, який передбачає поетапне виключення з моделі параметрів, до отримання найкращого вигляду моделі. На виході була отримана 3-х факторна модель залежності чистого прибутку від чистого доходу, операційних витрат і дебіторської заборгованості.

Зазначена модель не описує повністю поведінку результативного фактору чистого прибутку (20% результативного фактору пояснюються параметрами не врахованими в моделі), але є достатньо надійною і точною для використання за призначенням, так як чистий прибуток – збірний параметр, на який впливають численні показники діяльності підприємства.

Зроблений прогноз чистого прибутку за моделлю показує величину розраховану, до проведення обраних заходів зі зниження ризику. Саме тому проводилося планування фінансових результатів підприємства, яке врахувало проведені зміни: новостворене бюро ризиків і обраний захід страхування. Як показало планування, очікувана величина чистого прибутку вище, ніж отримане за моделлю прогнозоване значення до врахування заходів 10 293,16 тис. грн., тобто абсолютний річний економічний ефекти від впровадження заходів склав 1 649,84 тис. грн.

Таким чином, всі впроваджені заходи ефективні і допоможуть підприємству підтримувати ризик на прийнятному рівні, а впроваджене бюро ризиків буде займатися подальшим реагування на ризик і вдосконаленням розробленої системи оцінку рівня ризику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадалова А. Г. Основные аспекты концепции управления рисками промышленных предприятий / А. Г. Бадалова // МАИ : Сборник статей. – 2006. – Вып. 4 – С. 51-65.
2. Бадалова А. Г. Система управления рисками: методология, организационно-информационное обеспечение, эффективность внедрения : монографія / А. Г. Бадалова. – М. : «Станкин», «ЯНУС-К», 2007. – 121 с.
3. Балджи М. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч. посіб. / М. Д. Балджи, В. А. Карпов, А. І. Ковальов, О. О. Костусев, І. М. Котова, Н. В. Сментина. – О. : ОНЕУ, 2013. – 670 с.
4. Бочков В. Е. Менеджмент и страхование инвестиционных рисков : уч. пособие / В. Е. Бочков, Ю. В. Бочков, Э. С. Хазанович. – М. : ИДО МГИУ, 2006. – 245 с.
5. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент: пер. с англ. Е. А. Дорофеева. / Ю. Бригхэм, М. Эрхардт. – СПб. : Питер, 2010. – 960 с.
6. Верченко П. І. Ризикологія: навч.-метод. посіб. / П. І. Верченко, Г. І. Великоіваненко, Н. В. Демчук. – К.: КНЕУ, 2006. – 176 с.
7. Винс Р. Математика управления капиталом: методы анализа риска для трейдеров и портфельных менеджеров / Р. Винс; Пер. с англ. – 4-е изд. – М. : Альпина Паблишерз, 2011. – 400 с.
8. Войтко С. В. Класифікація ризиків виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства / С. В. Войтко, В. О. Занора // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х вип. – 2011. – № 2. – С. 84-89.
9. Волков Д. О. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи «Імітаційне моделювання інвестиційних ризиків» / Д. О. Волков, Н. І. Гомза, М. І. Грінчак, М. Ю. Карпенко, В. Б. Уфимцева. – Х. : ХНАМГ, 2006. – 38 с.
10. Голованенко М. В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління / М. В. Голованенко, А.В. Шегда. – К. : Знання, 2008. – 271 с.

11. Гольтяева Л. А. Модель протидії фінансовим ризикам на підприємстві / Л. А. Гольтяева // Бізнесінформ. – 2011. – № 7(2). – С. 115-118.
12. Гончаренко Л. П. Риск-менеджмент / Л. П. Гончаренко, С. А. Филин. – М. : Изд-во Кно-Рус, 2006. – 216 с.
13. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посіб. / Л. І. Донець. – К. : ЦНЛ, 2006. – 312 с.
14. Жовніренко Г. О. Економічні ризики : навч. посіб. / Г. О. Жовніренко. – Д. : ДІЗТ, 2011. – 141 с.
15. Карпов А. В. Ризики інвестиційних проектів : навч. посіб. / В. А. Карпов, А. В. Карпов, В. Р. Кучеренко, С. В. Левинський. – О. : Атлант, 2011. – 138 с.
16. Клебанова Т. С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / Т. С. Клебанова, О. В. Мілов, С. В. Мілевський та ін. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 264 с.
17. Комишова Г.І. Методи оцінки ризиків у проекті / Г.І. Комишова // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – 2010. – № 3(35). – С. 94-97.
18. Кондрашихін А. Б. Теорія та практика підприємницького ризику : навч. посіб. / А. Б. Кондрашихін, Т. В. Пепа. – К. : ЦУЛ, 2009. – 224 с.
19. Лобанов А. А. Энциклопедия финансового риск-менеджмента / А. А. Лобанов, А. В. Чугунов. – М. : Альпина Бизнес букс, 2006. – 878 с.
20. Лорви І. В. Управління збутовими ризиками підприємства / І. В. Лорви // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6. – Т. 2. – С. 81-83.
21. Лук'янова В. В. Економічний ризик : навч. посіб. / В. В. Лук'янова, Т. В. Головач. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
22. Ляпина С. Ю. Теоретические основы моделирования рисков стратегического развития предприятия / С. Ю. Ляпина // Менеджмент сегодня. – 2006. – № 2. – С.74–85.

23. Москвин В. А. Управление качеством в бизнесе: рекомендации для руководителей предприятий, банков и риск-менеджеров / В. А. Москвин. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 384 с.

24. Мостенська Т. Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т. Л. Мостенська, Н. С. Скопенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3(7). – С. 72-79.

25. Останкова Л. А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.

26. Полозова Т. В. Математична модель оцінки інвестиційних ризиків інформаційних проектів / Т. В. Полозова, М. Ю. Гвоздева // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2009. – Вип. 253. – С.756-764.

27. Посохов І. М. Дослідження методів оцінки ризиків корпорацій / І. М. Посохов // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2. – С. 211-217.

28. Приймак І. Управління ризиком втрати фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища / І. Приймак // формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 413-419.

29. Рапницкая Н. М. Страхование как основной метод управления хозяйственным риском / Н. М. Рапницкая // Вестник МГТУ. – 2006. – Т.9. – № 4 – С.659-662.

30. Рубан А. А. Снижение уровня финансовых рисков путем оптимизации структуры капитала / А. А. Рубан, О. И. Ходунова // Вестник муниципального института права и экономики. Сер.: Экономика и управление. – 2006. – С. 220-224.

31. Савин С. С. Классификация методов управления риском / С.С. Савин // МАКС Пресс. – № 4. – 2006. – С. 18-20.

32. Сараєва І. М. Системне моделювання процесу ідентифікації підприємницьких ризиків : монографія. / І. М. Сараєва. – О. : Фенікс, 2008. – 147 с.

33. Сахарцева І. І. Ризики економічної діагностики підприємства : навч. посіб. / І. І. Сахарцева, О. В. Шляга. – К. : Кондор, 2007. – 285с.

34. Сімачьова Л. Н. Самострахування і страхування як методи передчасного фінансування ризиків // Вістник МГТУ. – 2008. – Т. 11, №2. – С. 323-330.

35. Тарасова К. І. Методологічні засади кількісної оцінки ризиків / К. І. Тарасова // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 367- 372.

36. Холмс Э. Риск-менеджмент / Э. Холмс. – М. : Изд-во Эксмо, 2007. – 296 с.

37. Черепня Г. М. Формування системи управління ризиками машинобудівних підприємств / Г. М. Черепня // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2014. – № 4(28). – С. 93-102.

38. Шапкин А. С. Теория риска и моделирование рискованных ситуаций : учебник / А. С. Шапкин, В. А. Шапкин – М. : Изд-во Дашков и К, 2007. – 880 с.

39. Янковий О. Г. Основи економетричного моделювання : навч. посібник. – Одеса, ОДЕУ, 2006. – 133 с.

Інтернет-джерела

40. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

41. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

42. ЗУ «Про телекомунікації». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004. № 12. С. 155. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>

43. Булгаков Ю. В. Экспресс-диагностика проектного риска / Ю. В. Булгаков // Финансовый менеджмент. – 2007. – № 2. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dis.ru/library/fm/archive/2007/2/4740.html>

44. Ведучі компанії ПАТ «Одескабель». Прокабель – сообщество виробників, постачальників і споживачів кабелю. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://procable.com.ua/best/odeskabel/>

45. Державна кабельна війна. Сайт компанії «Сервал Груп». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://provod.kiev.ua/index.php/kabel-provod-opisaniya-kharakteristiki-primenenie/252-gosudarstvennaya-kabelnaya-vojna>

46. Економічний ризик та методи його вимірювання – конспект лекцій КНЕУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/books/_book-634.htm

47. Жигірь А. А. Різновиди підприємницьких ризиків та їх класифікація / А. А. Жигірь // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2012. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1063>

48. Малиновський Б. Огляд ринку: попит на провід в Україні гарантований. // Галицькі контракти. 2012 № 30/31. С. 20-22. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cablemaster.com.ua/articles/225-ob-emy-prodazhi-kabelno-provodnikovoj-produktsii-v-blizhajshej-perspektive-budut-rasti-na-10-12-v-god>

49. Морщенок Т. С. Прийняття та обґрунтування інвестиційних рішень в умовах ризику / Т. С. Морщенок // Економіка промисловості. – 2009. – №47. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/eprom/2009_47/st_47_17.pdf

50. Огляд вітчизняного ринку кабельно-провідникової продукції. // «Будівництво і реконструкція». 2008. № 1-2. С. 21-22. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proxima.com.ua/articles/articles.php?clause=3370>

51. Огляд ринку кабельно-провідникової продукції (КПП) // Електронний журнал «Будівництво і реконструкція». 2008. № 9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stroy-ua.net/obzory-rynkov/est-kontakt.html>

52. Огляд ринку кабельно-провідникової продукції. Портал Міжнародної маркетингової групи. 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marketing-ua.com/articles.php?articleId=1751>

53. Огляд ринку кабелю і проводу. АгроБуд. Портал будівництва для агропідприємців // БІЗНЕС. 2014. №23. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agrobuiding.com/engineering-systems/electricity/cable_wire/obzor-rynka-kabelya-i-provoda-kpp

54. Прийняття рішень в умовах дефіциту інформації. Метод апіорного ранжування факторів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.novsu.ru/npe/files/um/1128/umk/OUP_ATP/Lab_Raboty/Lab_rab_1.htm

55. Прогноз інфляції від Міністерства фінансів України на 2017 р. Сайт інформаційного агентства «Уніан». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1304340-prognozi-minfinu-na-2017-rik-kurs-grivni-272-za-dolar-zrostannya-vvp-na-3-inflyatsiya-8.html>

56. Рейтинг журналу Forbes страхових компаній 2015 в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/business/1398567-rejting-strahovyh-kompanij-2015>

57. Сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України Stock market infrastructure development agency of Ukraine(SMIDA). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/>

58. Сайт інформаційного інтернет-видання «Україна Електро». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-electro.com/>

59. Сайт Міжнародної асоціації виробників кабельної продукції і обладнання для її виробництва «Інтеркабель». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interkabel.com/index.php?lang=rus>

60. Сайт Некомерційного партнерства виробників кабельної продукції Міжнародної асоціації «Електрокабель». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.elektrokabel.ru/members/#106>

61. Сайт Ok-net. Кабельна продукція ПАТ «Одескабель». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ok-net.com.ua/>

62. Сайт Одеського кабельного заводу ПАТ «Одескабель». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odeskabel.com/main-rus/index.php>

63. Скляр В. Кабельний бізнес. // «Сети и бизнес». 2015. №1 (80). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sib.com.ua/arhiv_2015/2015_1/kabel_biznes.pdf